

Sygn. akt IV CSK 177/05

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 5 kwietnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Dariusz Zawistowski

SSN Helena Ciepla (sprawozdawca)

Protokolant Bogumiła Gruszka

w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 5 kwietnia 2006 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 15 lipca 2005 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony pozwanej na rzecz
powoda koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 5.400 zł
(pięć tysięcy czterysta złotych).**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2005 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody P. od wyroku Sądu Okręgowego w G. zasadzającego od tego pozwanego na rzecz powoda kwotę 600.402 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami sporu.

Podzielając poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia i ocenę jurydyczną rozstrzygnięcie to oparł na następujących ustaleniach i wnioskach.

Małżonkowie A. i R. B. byli właścicielami nieruchomości rolnej w M. Po ich śmierci spadkobiercą testamentowym został ojciec powoda B. B.

Aktami własności ziemi z 7 sierpnia 1979 r. Naczelnik Gminy C. stwierdził, że współwłaścicielami całej nieruchomości rolnej jest rodzeństwo B. B.: F., S., A. i K. B.

Naczelnik Gminy C. decyzją z dnia 25 października 1979 r. tą nieruchomość rolną przejął z urzędu na własność Skarbu Państwa za dożywotnią rentę.

Decyzją Wojewody G. z dnia 5 marca 1991 r. stwierdzono nieważność wymienionych aktów własności.

Postanowieniem z dnia 18 listopada 1991 r. Sąd Rejonowy w K. uzupełnił postanowienia Sądu Powiatowego w K. o stwierdzeniu nabycia spadku w ten sposób, że R. B. (jako spadkobierczyni A. B.) i B. B. (jako spadkobierca R. B.) zachowali w całości prawo dziedziczenia wchodzącego w skład spadku gospodarstwa rolnego.

Wojewoda P. decyzją z dnia 23 lipca 2001 r. stwierdził, że decyzja Naczelnika Gminy C. z dnia 25 października 1979 r. o przejęciu nieruchomości na własność Skarbu Państwa i utrzymująca ją w mocy decyzja Wojewody G. z dnia 17 grudnia 1979 r. zostały wydane z naruszeniem prawa.

W tej sytuacji powód powołując się na przepis art.153 § 1 k.p.a. wezwał pozwanego do wypłaty odszkodowania, a gdy ten odmówił i odesłał go na drogę postępowania sądowego, wystąpił z pozwem o zapłatę 867.616,33 zł.

Sąd Apelacyjny podzielił też ocenę jurydyczną Sądu Okręgowego, że powód jest legitymowany czynnie w sprawie jako następca prawny B. B., który poniósł szkodę wskutek wydania wadliwych decyzji administracyjnych, bowiem gdyby nie zostały one wydane, to byłby właścicielem tego gospodarstwa na podstawie spadkobrania.

Uznając za bezzasadny podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 922 k.c., Sąd Apelacyjny stwierdził, że ojciec powoda, a po nim powód, z mocy decyzji z dnia 5 marca 1991 r. zyskał status strony w postępowaniu administracyjnym o stwierdzenie wydania z naruszeniem prawa decyzji z dnia 25 października 1979 r. o przejściu nieruchomości na własność Skarbu Państwa i słusznie wywodzi z niej dochodzoną szkodę. W ocenie Sądu Apelacyjnego bez znaczenia dla zakresu odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego wobec powoda pozostaje kwestia uzyskania wskutek wadliwych decyzji przez rodzeństwo ojca powoda emerytur i rent, z uwagi na przysługujące im w przeszłości prawo współwłasności i wpis ich praw do księgi wieczystej.

Domniemanie zgodności tego wpisu z rzeczywistym stanem prawnym zostało obalone wykazaniem, że stanowiące podstawę tego wpisu akty własności są nieważne.

Pozwany Skarb Państwa w skardze kasacyjnej zarzucił naruszenie przepisów art. 417 k.c. przez błędne zastosowanie, art. 922 k.c. przez niewłaściwą wykładnię, art. 442 § 2 w związku z art. 417 k.c. przez nieuwzględnienie 10 - letniego terminu przedawnienia, naruszenie prawa formalnego przez nieuzasadnione przyjęcie iż domniemanie zgodności wpisu czterech osób z rodzeństwa ojca powoda do księgi wieczystej zostało obalone, które koliduje z art. 10 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych w związku z art. 626¹ i następne k.p.c. W konkluzji wniósł o uchylenie wyroków obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgłoszony w skardze kasacyjnej (mylnie nazwanej kasacją) zarzut naruszenia prawa formalnego nie może być poddany kontroli kasacyjnej, gdyż tak

ogólne odwołanie się do naruszenia prawa formalnego bez procesowo prawidłowego zakwestionowania i wskazania jakie konkretne przepisy tego prawa zostały naruszone czyni niemożliwym rozpoznanie tego zarzutu. Odnosząc się do jego części motywacyjnej w postaci kwestionowania ustaleń, należy stwierdzić, że zgodnie z art. 393¹³ § 1 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym wszczętym na podstawie skargi kasacyjnej nie jest dopuszczalne zwalczanie ustaleń, co oznacza, że Sąd Najwyższy jest związany stanem faktycznym sprawy przyjętym za podstawę wydania zaskarżonego wyroku i stan ten jest miarodajny dla oceny trafności zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego, nie może bowiem podlegać weryfikacji.

W ustalonym stanie faktycznym zarzut naruszenia powołanych przepisów prawa materialnego jest bezzasadny.

Jeśli chodzi o najdalej idący zarzut braku legitymacji czynnej powoda, to należy stwierdzić, że skarżący bez dostatecznej podstawy zwalcza przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, iż powód jest legitymowany czynnie. Nie ma racji skarżący prezentując tezę, że legitymacja ta przysługiwałaby powodowi jedynie wówczas gdyby wymienione decyzje administracyjne dotyczyły jego ojca jako poszkodowanego, a nie dotyczyły go gdyż nie był właścicielem wpisanym do księgi wieczystej.

Jak słusznie wywodzi Sąd Apelacyjny decyzją Wojewody G. z dnia 5 marca 1991 r. przywróciła żyjącemu wówczas ojcu powoda status poszkodowanego późniejszym wywłaszczeniem. Ponadto skarżący pomija fakt, iż rodzeństwo B. B. – poprzednika prawnego powoda, tj. F., S., A. i K. B., nie było zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym współwłaścicielami przedmiotowej nieruchomości rolnej, a decyzja uwłaszczeniowa miała charakter deklaratoryjny, zatem nie kreowała nowego stanu prawnego. Akcentowana w skardze kasacyjnej okoliczność, że ojciec powoda nie był wpisany jako właściciel w księdze wieczystej nie daje podstawy do zmiany prawidłowego stanowiska Sądu Apelacyjnego, bowiem wpis prawa własności przedmiotowej nieruchomości w księdze wieczystej nie stanowi przesłanki konstytutywnej. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku w tym przedmiocie dostarcza argumentacji potwierdzającej, że zapadł on bez naruszenia

art. 922 k.c. Zatem zarzut naruszenia tego przepisu nie może się utrzymać w konfrontacji z treścią uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Nie może też odnieść skutku zarzut przedawnienia. Stanowisko Sądu Apelacyjnego przyjmujące, że dochodzone roszczenie było niewymagalne do czasu funkcjonowania w obrocie prawnym obu wadliwych decyzji tj. do 2001 r., nie może być skutecznie zwalczane, bowiem znajduje ono uzasadnienie w powołanym orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1998 r., I CKN 910/97 (OSNC 1999/6/114) stwierdzającym, że bieg przedawnienia, o którym mowa w art. 153 k.p.a., nie może się rozpocząć, zanim roszczenie to stanie się wymagalne, a zatem przed dniem, w którym stanie się ostateczna decyzja uchylająca wadliwą decyzję w postępowaniu o wznowienie lub decyzja stwierdzająca wydanie poprzedniej decyzji z naruszeniem prawa, a pogląd ten Sąd w obecnym składzie podziela.

Nie można też podzielić poglądu skarżącego, że obalenie domniemania zgodności wpisu z rzeczywistym stanem prawnym (art. 3 u.k.w.h.) może być przeprowadzone tylko w drodze powództwa na podstawie art. 10 u.k.w.h. Przeciwnie według ugruntowanego poglądu orzecznictwa domniemanie to może być obalone przez przeprowadzenie dowodu przeciwnego albo w procesie o uzgodnienie stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym albo w każdym innym postępowaniu, w którym ocena prawidłowości wpisu ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu (por. orzec. SN z 17 czerwca 1960 r., 3 CR 328/60, OSPiKA 6/61, poz. 162 i z dnia 21 marca 2001 r., III CKN 325/00 (niepubl). Warunkiem sine qua non skutecznego zwalczania wiarygodności wpisu w księdze wieczystej jest legitymowanie się interesem prawnym w uzyskaniu oceny zgodnej z żądaniem, a powód interes taki, jak słusznie przyjęły sądy obu instancji, wykazał.

W tym stanie rzeczy, gdy uzasadnienie podstawy kasacyjnej stanowi w istocie polemikę z wywodami Sądu Apelacyjnego, nie zawiera zaś racjonalnych argumentów podważających trafność zaskarżonego wyroku, skargę kasacyjną oddalono (art. 398¹⁴ k.p.c., orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.).

jz